

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Об авынсем ходоос

КАРАР

№ 3802

Башкарма комитетның «2020-2022 елларга муниципаль яшьләр программасын раслау түрында» 2019 елның 30 октябрендәге 5596 номерлы каратына үзгәрешләр керту хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, шәһәр Уставының 41 статьясы, Шәһәр Советының 2007 елның 21 февралендәге 19/8 номерлы карары белән расланган Муниципаль хокукий актлар түрында нигезләмәнең 5.24 пункты, Башкарма комитетның «Муниципаль программаларны эшләү, тормышка ашыру һәм нәтижәлелеген бәяләү тәртибен раслау түрында» 2017 елның 11 сентябрендәге 5326 номерлы карары нигезендә

КАРАР БИРӘМ:

1. Башкарма комитетның «2020-2022 елларга муниципаль яшьләр программасын раслау түрында» 2019 елның 30 октябрендәге 5596 номерлы каратына түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1) 2 пунктны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«2. Башкарма комитетның финанс идарәсенә 2020-2022 елларга муниципаль яшьләр программасында караган чараларны финанслауны Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлеге бюджетының «Яшьләр сәясәте» 07.07 бүлеге (бүлекчәсе) буенча караган акчалар хисабына 2020 елга – 136 580,23 мең сум, 2021 елга – 135 117,76 мең сум, 2022 елга – 135 234,59 мең сум куләмендә тәэммин итәргә.»;

2) 2020-2022 елларга муниципаль яшьләр программасын күшымтада караганча яна редакциядә бәян итәргә.

3. Элеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Башкарма комитет Житәкчесе урынбасары Р.М. Хәлимовка, Башкарма комитет Житәкчесе урынбасары, финанс идарәсе башлыгы И.А. Сәгыйдулинага йөкләргә.

Башкарма комитет
Житәкчесе

Ф.Ш. Салахов

Башкарма комитетның
2020 елның 6 августындагы
3802 номерлық каарына
кушымта

2020-2022 елларга
муниципаль яшъләр программы

Татарстан Республикасы
Яр Чаллы шәһәре

1 бүлек. 2020-2022 елларга муниципаль яшьләр программасының паспорты

Программаның исеме	2020-2022 елларга муниципаль яшьләр программасы (алга таба – программа)
Программаны эшләү нигезләре	<p>«Иҗтимагый берләшмәләр турында» 1995 елның 19 маенданы 82-ФЗ номерлы Федераль закон;</p> <p>«Яшьләр hәм балалар иҗтимагый оешмаларына дәүләт ярдәме күрсәту турында» 1995 елның 28 июнендәге 98-ФЗ номерлы Федераль закон;</p> <p>«Хәйрия эшчәнлеге hәм иреклелек (волонтерлык) турында» 1995 елның 11 августынданы 135-ФЗ номерлы Федераль закон;</p> <p>«Россия Федерациясендә бала хокукларының төп гарантияләре турында» 1998 елның 24 июлендәге 124-ФЗ номерлы Федераль закон;</p> <p>«Балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген hәм хокук бозуларын профилактикалау системасы нигезләре турында» 1999 елның 24 июнендәге 120-ФЗ номерлы Федераль закон;</p> <p>«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон;</p> <p>«Россия Федерациясендә кече hәм урта эшмәкәрлекне үстерү турында» 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль закон;</p> <p>«Россия Федерациясендә эшмәкәрләрнен хокукларын яклау буенча вәкаләтлеләр турында» 2013 елның 7 маенданы 78-ФЗ номерлы Федераль закон;</p> <p>«2016-2020 елларга Россия Федерациясе гражданнарына патриотик тәрбия бирү» дәүләт программасы турында» 2015 елның 30 декабрендәге 1493 номерлы карары;</p> <p>Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясенен Дәүләт яшьләр сәясәте нигезләрен раслау турында» 2014 елның 29 ноябрендәге 2403-р номерлы боерыгы;</p> <p>Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясендә тәрбия бирүне үстерү Стратегиясен раслау турында» 2015 елның 29 маенданы 996-р номерлы боерыгы;</p> <p>Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясенен Дәүләт яшьләр сәясәте нигезләрен тормышка ашыру буенча чарагалар планы турында» 2015 елның 12 декабрендәге 2570-р номерлы боерыгы;</p> <p>Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Россия Федерациясендә иреклелекне (волонтерлыкны) үстерү концепциясен раслау</p>

	<p>турында» 2018 елның 27 декабрендәге 2950-р номерлы боерыгы;</p> <p>Татарстан Республикасының «Татарстан Республикасында яшьләр һәм дәүләт яшьләр сәясәте турында» 1993 елның 19 октябрендәге 1983-XII номерлы законы;</p> <p>Татарстан Республикасының «Иреклелек (волонтерлык) өлкәсендә аерым мәсьәләләрне жайга салу һәм Татарстан Республикасының аерым закон актларына үзгәрешләр керту турында» 2018 елның 30 июнендейге 48-ЗРТ номерлы Закон;</p> <p>Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасында балаларның һәм яшьләрнең интеллектуаль-ижади потенциалын үстерү Концепциясе «Перспектива» турында» 2012 елның 9 октябрендәге УП-862 номерлы Указы;</p> <p>Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Муниципаль учреждениеләр тарафыннан курсәтелә (башкарыла) торган һәм Татарстан Республикасында бюджетара мәнәсәбәтләрне формалаштырганда исәпкә алына торган муниципаль хезмәтләрен (эшләрнен) якынча исемлеген раслау турында» 2015 елның 5 сентябрендәге 638 номерлы каары;</p> <p>Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрен гомуморсия база (тармак) исемлекләренә (классификаторларына) кертелмәгән дәүләт (муниципаль) хезмәтләренең һәм Татарстан Республикасы норматив хокукий актларында (муниципаль хокукий актларда) күздә тотылган, шул исәптән Россия Федерациисенең тапшырылган вәкаләтләрен һәм Россия Федерациисенең һәм Татарстан Республикасының уртак карамагындағы предметлар буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда күрсәтелә һәм башкарыла торган эшләрнең региональ исемлеген (классификаторын) раслау турында» 2018 елның 24 декабрендәге 1214 номерлы каары;</p> <p>Башкарма комитетның «Муниципаль программаларны эшләү, тормышка ашыру һәм нәтижәлелеген бәяләү тәртибен раслау турында» 2017 елның 11 сентябрендәге 5326 номерлы каары</p>
Программаны төп эшләүче	Башкарма комитетның яшьләр белән эшләү идарәсе
Программаны башкаручылар	Программаның координаторы булып Башкарма комитетның яшьләр белән эшләү идарәсе тора. Төп башкаручылар: Башкарма комитетның яшьләр белән эшләү идарәсе, Башкарма комитет районнар

	хакимиятләренең мәгариф, мәдәният һәм яшьләр белән эшләү бүлекләре, Башкарма комитетның мәдәният идарәсе, Башкарма комитетның физик культура һәм спорт идарәсе																								
Программаның максаты	Яшьләрне социализацияләү һәм үз-үзләрен нәтижәле реализацияләү өчен тиешле шартлар булдыру, әлеге шартларны ресурслар белән тәэммин итү һәм яшьләрне социаль яклау гарантияләрен булдыру.																								
Программаның бурычлары	<p>1) балаларның, яшүсмерләренең һәм яшьләрнең ялын оештыру;</p> <p>2) яшүсмерләренең һәм яшьләрнең асоциаль һәм деструктив тотышларын профилактикалауга юнәлдерелгән чаралар оештыру, социаль-куркыныч хәлдәге балаларга һәм яшьләргә ярдәм курсату;</p> <p>3) балаларда һәм яшьләрдә эшмәкәрлек күнекмәләре формалаштыру максаты белән аларны вакытлыча эшкә урнаштыруны оештыру һәм эшмәкәрлек нигезләренә практик өйрәтүне оештыруга ярдәм итү;</p> <p>4) Яр Чаллы шәһәрендә дәүләт яшьләр сәясәте активистлары кадрлар резервына ярдәм итү һәм аны үстерү</p>																								
Программаны тормышка ашыру сроклары һәм этаплары	2020 - 2022 еллар																								
Еллар буенча бүлеп, Программаны финанслау күләме һәм чыганаклары	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Финанслау чыганаклары</th> <th colspan="4">Программаны тормышка ашыру еллары</th> </tr> <tr> <th>1 нче ел/ менән сум</th> <th>2 нче ел/ менән сум</th> <th>3 нче ел/ менән сум</th> <th>Барлыгы менән сум</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Муниципаль бюджет</td> <td>136580,23</td> <td>135117,76</td> <td>135234,59</td> <td>406932,58</td> </tr> <tr> <td>Республика бюджеты</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Федераль бюджет</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table> <p>Программаны тормышка ашыруга тотылучы чыгымнар күләменә шәһәр бюджеты мөмкинлекләреннән чыгып, инфляция процесслары һәм Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендәге икътисадый хәлдән чыгып, төгәллекләр һәм төзәтмәләр көртөлөргө мөмкин</p>	Финанслау чыганаклары	Программаны тормышка ашыру еллары				1 нче ел/ менән сум	2 нче ел/ менән сум	3 нче ел/ менән сум	Барлыгы менән сум	Муниципаль бюджет	136580,23	135117,76	135234,59	406932,58	Республика бюджеты	-	-	-	-	Федераль бюджет	-	-	-	-
Финанслау чыганаклары	Программаны тормышка ашыру еллары																								
	1 нче ел/ менән сум	2 нче ел/ менән сум	3 нче ел/ менән сум	Барлыгы менән сум																					
Муниципаль бюджет	136580,23	135117,76	135234,59	406932,58																					
Республика бюджеты	-	-	-	-																					
Федераль бюджет	-	-	-	-																					

Программаны тормышка ашыруның көтөлгөн нәтижәләре һәм нәтижәлелек күрсәткечләре	Программа 2020-2022 елларга муниципаль яшьләр программысы һараларына жәлеп ителгән 14 яштән 30 яшькә қадәрге яшьләрнең санын Яр Чаллы шәһәрендәге яшьләрнең гомуми санына карата 76,5 % итеп сакларга мөмкинлек бирәчәк
Программаны тормышка ашыруга контрольне оештыру системасы	Башкарма комитетның яшьләр белән эшләү идарәсе

2 бүлек. Проблеманың эchtәлеге һәм аны программа ысулы белән хәл итү кирәклеген нигезләү

Муниципаль яшьләр сәясәте шәһәрнең яшь буыны потенциалын формалаштыруның, үстерүнең һәм актив файдалануның мөһим инструменты булып тора.

Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлекендә дәүләт яшьләр сәясәте Башкарма комитетның яшьләр белән эшләү идарәсе эшчәnlеге аша тормышка ашырыла, аңа «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 16 статьясы 34 пункты нигезендә балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча һараларны оештыру һәм гамәлгә керту функцияләре йөкләнгән.

Шәһәрдә яшьләр сәясәте жирле үзидарә органнарының, төрле милек формасындагы учреждение һәм оешмаларның, ижтимагый берләшмәләрнең тырышлыklaryның берләштерүне, күпләп бюджеттан тыш финанслар жәлеп итүне, яңа идарә технологияләре кертуне күздә тотучы программа - максатчан ысул нигезендә гамәлгә кертелә.

Программаның актуальлеге һәм аны гамәлгә ашыру тормыш зарурлығына бәйле – бүгенге көндә яшь кешеләрнең социаль кәефендә ике тенденция ачык куренә:

1. Яшьләр үз көчләренә ныграк ышана башладылар, аларның тормыш проблемаларын хәл итүгә әзерлек дәрәжәсе үсте, алар үзләренең тормыш перспективаларын һәм тормыш максатларына ирешү мөмкинлекләрен ачык күрәләр.

2. Шомлану һәм тиз кызып китүчәнлек, арыганлык, тормыш һәм киләчәк өчен қуркы, уңышсызлыklarга борчылу.

Яшьләр арасында таралган үз-үзенде асоциаль тоту киләчәк буын өчен элеккечә қуркыныч тудыра: алкоголь һәм психоактив матдәләр куллану, тәмәке тарту, иртә женси мәнәсәбәтләр, яшьләр криминаль субкультуралары.

Үз-үзләрен болай тотуның социаль куркынычы шунда, тормыш тәжрибәсе булмаган, алкоголизм, наркоманлық, агрессиянең нәтижәләрен алдан құрә белмәгән яшь кешеләр, аларны нормадан тайпилу дип санамый.

Аларның массакүләм тарапалуы яшүсмерләрдә мондай хәл нормаль дигән иллюзия тудыра, һәм бу, ахыр чиктә, нәрсә теләсәң шуны эшләргә рөхсәт итүче үз «нормалары» булган үзгә яшүсмер-яшыләр субкультуралары формалашуга китерә.

XXI гасыр яшь буыны цифрлы яңа жәмғияттә үстө. Интернетта дайими утыруучы яшыләр озаклап басылып эшләргә күнекмәгән, алар импульсив, әзлекле түгел, артық эмоциональ, азартлы уеннарга, наркотикларга, алкогольгә, компьютер уеннарына бирелүчән һәм теләсә нинди, шул исәптән радикаль йогынтыға дучар булырга мөмкин.

Хәзерге буынның девизы: «Бөтенесе кебек бул!»: яшүсмер хәзер үзе булудан туктады, үл үзенең «мин» леген юкка чыгарды һәм «автоматка» әйләнде, ялғызлық һәм шомлану хисе кичерми. Алмашка анда бар да әйбәт һәм тыныч дигән иллюзия барлықка килде.

Канәгатьлек хисе хезмәттән, тормышның төрле өлкәләренең тирәнлеге һәм әчтәлегеннән түгел, ә төрле яңа кискен тойғыларның алмашынып торуыннан туа.

Яшыләренең энергиясенең тискәре чагылышын киметү өчен, ул энергияне кирәклө ағымга көртергә һәм карьера, шәхси үсеш, позитив күнекмәләр формалаштыру өчен «социаль лифтлар» ясап, һәр кешегә үз теләгенә ирешү мөмкинлеге бирергә кирәк.

Хәзерге заман яшыләренең проблемалары дәүләт яшыләр сәясәтенең муниципаль дәрәжәдәге өстенлекле юнәлешләрен билгели: яшыләренең, балалар, яшыләр ижтимагый берләшмәләренең ижтимагый әһәмиятле инициативаларына, ижтимагый файдалы эшчәнлегенә ярдәм күрсәтү; яшь гражданнарның икътисадый мөстәкүйләлеген тәэммин итүгә һәм аларның хезмәткә хокукларын гамәлгә ашыруға булышлық күрсәтү; яшь гайләләргә дәүләт ярдәме күрсәтү; яшыләргә социаль хезмәт күрсәтү; яшь гражданнарның сәламәтлеген саклау, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру, аларны тәрбияләү һәм аларга белем бирү өчен шартлар тудыру.

Яшыләренең дәүләт яшыләр сәясәтен формалаштыруда һәм тормышка ашыруды катнашуы әлеге программаның төп принципларыннан берсе булып тора.

Программаны тормышка ашыруның төп принциплары:

1) дәүләт яшыләр сәясәтенең тармакара өлкә буларак өстенлекке, барлық дәрәжәдәге максатчан һәм инвестиция програмmalарын тормышка ашырганда муниципаль учреждениеләренең материал базасыннан файдалану;

2) яшыләренең ихтыяжларын һәм кызықсынуларын исәпкә алып, яшыләр сәясәте муниципаль учреждениеләре эшчәнлегенең профилен үзгәрту һәм яшыләр сәясәтенең заманча инфраструктурасын булдыру;

3) формаль булмаган субкультуралар белән үзара эшчәнлек каналлары булдыру;

4) очрашулар, «түгәрәк өстәлләр» оештыру, ел саен уза торган яшьләр инициативасы фестивальләрен үtkәрү hәм укучы, эшче, иҗади, хезмәткәр яшьләрнең ижтимагый берләшмәләрен төзүне стимуллаштыру аша «яшьләр белән диалог» оештырылу.

Башкарма комитетның яшьләр белән эшләү идарәсе яшь буында мәдәни, әхлакый кыйммәтләр, гражданлык позициясе тәрбияләп, күпкырлы интеллектуаль үсеш өчен шартлар тудырып, шәһәр потенциалын формалаштыру буенча мәһим юнәлешләрнең зур спектрын тормышка ашыра.

Программа чараларын уңышлы гамәлгә ашыру өчен яшьләр сәясәтенең муниципаль инфраструктурасы актив кулланыла: 4 яшьләр үзәге («Заман», «Шатлык», «Орион», «Нур»), 4 социаль учреждение («Диалог» БҟЯППЯУ, «Яшьләр ышаныч телефоны» БЯТЭПЯУ, «Яр Чаллы СХОҮ», «Форпост» ЖТСБЯБҮ), 26 яшүсмерләр-яшьләр клубы, «Экстрим-парк» hәм яшәү урыны буенча 14 хоккей корты, аларның төп эшчәнлеге булып яшүсмерләрнең ялын hәм мәшгульлеген оештыру, яшьләр арасында социаль тискәре күренешләрне профилактикалау hәм яшүсмерләр hәм яшьләр белән спорт-сәламәтләндөрү эше алып бару тора.

Программаны тормышка ашыру нәтижәсендә, алдагы елларда Яр Чаллы шәһәрендә яшьләрдә актив hәм сәламәт яшәү рәвешенә, сәламәтлекне ныгыту, гражданлык позициясен, хезмәттәге hәм социаль активлыкны үстерү буенча озак сроклы максатларга ирешү өчен нигез булдырылган.

Хәзерге заман шартларында шәһәр яшьләр сәясәтенең төрле өлкәләре тирәнәйтүне hәм алга таба үсешне таләп итә, әлеге программа шуларны тормышка ашыруга юнәлдерелгән.

Программа барлык яшь гражданнарның ихтыяжларын, үtkәрелә торган чараларның адреслылыгын исәптә алып төзелә, яшь буынны үстерүдә уңай тенденцияләргә ярдәм итүгә юнәлдерелгән.

2019 ел башына шәһәрдә 14 яшьтән 30 яшькә кадәрге 95 мең яшь кеше яши, шул исәптән югары белем бирү йортлары студентлары – 14088 hәм 13436 – урта hөнәри белем бирү йортлары студентлары. Яшьләр шәһәрдә яшәүчеләрнең 18 % ын тәшкил итә.

Шәһәр студентлары – шәһәр халкының шәһәр хакимиите ягыннан аерым игътибар таләп итә торган мобиЛЬ категориясе. Муниципалитет, hөнәри белем бирү оешмалары hәм югары белем бирү оешмалары ресурсларын берләштерү генә студентлар алдында да, гомумән шәһәр алдында да торган иң кискен проблемаларны мөмкин кадәр нәтижәле hәм рациональ хәл итәргә мөмкинлек бирәчәк, бу исә, ахыр чиктә, социаль hәм икътисадый планда нәтижә бирәчәк.

Яр Чаллыда тәрбия эшенең күп дәрәжәле системасы эшли, ул оешма житәкчеләре советының ай саен үtkәрелә торган кинәшмәләре, тәрбия

эшләре буенча проректорлар советының атналық утырышлары аша тормышка ашырыла. Студент яшьләр белән эшләү қысаларында ин мөһим һәм төп юнәлеш булып студентларга социаль ярдәм күрсәтү тора.

Шәһәр халкының креатив һәм талантлы яшь буынын тәрбияләү территория үсешенең хәлиткеч факторы булырга тиеш, әмма бу гына житми, тиешле социаль климат, яшьләрне нәтижәле социализацияләү чаралары, аларда үсешкә, мөстәкыйльлеккә, жаваплылыкка, компетентлыкка һәм һөнәри осталыкка, коммуникатив һәм лидерлык сыйфатларына, гражданлык һәм патриотизм, югары әхлакый һәм мораль стандартларга омтылыш ачу зарур.

Шәһәрдә талантлы яшьләргә рухи-интеллектуаль тәрбия бирүгә һәм ярдәм итүгә аерым игътибар бирелә. Ел саен яшьләр һәм шәһәр халкы өчен «Яшьләр көне», «Жину көне», «Ватанны саклаучылар көне», «Хәрби хезмәткә чакырылучылар көне» кебек зур чаралар үткәрелә. Әмма яшьләрнең иҗади потенциалын тормышка ашыру камилләштерүгә мохтаж. Талантлы иҗади яшьләр вәкилләренең шәһәр иҗади конкурсларының сайлап алу һәм финал этапларында катнашуына карамастан, бу чаралар финанслау чикле булу аркасында барлык теләүчеләрне колачлы алмый.

Талантлы яшьләрне ачыклау һәм алга этәрү системасының, яшьләрне инновацион эшчәнлеккә жәлеп итү механизмнарының камил булмавы икътисадны һәм шәһәр тормышының башка өлкәләрен модернизацияләү буенча социаль-икътисадый өстенлекләрне гамәлгә ашыруны сизelerлек кыенлаштырырга мөмкин. Яшьләр арасында хокук бозуларны профилактикалау мәсьәләләрен хәл итүдә, тулаем шәһәр яшьләр сәясәтен тормышка ашырудагы кебек, ижтимагый оешмалар һәм ирекле отрядлар ышанычлы партнер булып тора. Үңай тормыш кыйммәтләре формалашкан яшь кешенең төрле деструктив күренешләр һәм берләшмәләр йогынтысына эләгү ихтималы азрак.

Балалар һәм яшьләр хәрәкәте үсә, аларда катнашучылар саны 3000 кешедән артып китә. Ижтимагый оешмалар һәм берләшмәләрнең эшен шәһәр ижтимагый оешмалар үзәге һәм иреклеләр үсеше үзәге алып бара.

Яшьләрнең социаль инициативаларына тиешле дәрәҗәдә ярдәм курсәтелми - яшьләрнең ижтимагый-файдалы эшчәнлеген стимуллаштыру һәм бүләкләү чаралары эшләргә, яшьләр белән эшләүче белгечләрнең һөнәри осталыгын үстерү, кадрлар потенциалын саклап калу өчен шартлар тудырырга кирәк, бу исә шәһәрнең ижтимагый хәрәкәтендә катнашучылар санын арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

Дәүләт яшьләр сәясәте активистларының кадрлар резервын үстерү һәм аңа ярдәм итү максатыннан, Яр Чаллы шәһәрендә ел саен 20 исемле стипендия һәм шәһәр Хакименең 10 премиясе тапшырыла.

Эшкә урнашу яшьләр өчен мөһим мәсьәлә булып тора. Укучы һәм студент яшьләрне дайми, вакытлыча һәм бер тапкыр эшкә урнаштыруда ярдәм итү максатыннан, укудан буш вакытта һәм каникуллар чорында шәһәр оешмалары һәм предприятиеләре белән кадрларга ихтыяжны ачыклау буенча эш алып барыла. Кергән вакансияләр турында мәгълүмат көн саен мәгълүмат

ресурсларында урнаштырыла. Кадрлар әзерләү буенча проблема юк кебек тоела, әмма шуңа да карамастан күп кенә предприятиеләрдә эш урыннарына вакансияләр ачык. Димәк, яшьләрдә я мотивация юк, я алар шәһәр предприятиеләренә кирәклө һөнәрләрнең күптөрлелеге турында хәбәрдар түгел.

Шуңа күрә эшче һәм инженер һөнәрләрен популярлаштыру максатыннан Яр Чаллы шәһәрендә урта звено укучылары, студентлар һәм эшләүче яшьләр белән һөнәри юнәлеш бирү буенча актив эш алыш барыла. Яшьләрнең "Таныш булыгыз-профессионаллар!", «Чаллыда эшлә!» һөнәри юнәлеш бирү проектлары тормышка ашырыла, аларның кысаларында предприятиенең житештерү процессы һәм кадрлар составы белән якыннан танышу бара.

Шуңа бәйле рәвештә, эшләүче яшьләрнең актив тормыш позициясен һәм шәһәрнең ижтимагый-сәяси тормышында катнашырга әзерлеген формалаштыру максатында, предприятиеләрдә, оешмаларда һәм учреждениеләрдә яшьләр белән эшләү структураларын булдыру буенча эшне активлаштырырга кирәк. Предприятиеләрдә яшьләр белән эш алыш бару яшь хезмәткәргә һөнәри планда (техник проектлар, һөнәри осталык конкурслары, укыту) үсәргә мөмкинлек бирә, аның шәхес буларак үсешенә һәм үз-үзен релизацияләүгә ярдәм итә.

Яр Чаллы шәһәренең социаль-икътисадый үсеше мәсьәләләрен хәл итүдә кече һәм урта бизнес мөһим роль уйный. Эшмәкәрлеккә актив һәм сәләтле яшьләрне җәлеп итү, шулай ук яшь эшмәкәрнең үңай имиджын формалаштыру һәм популярлаштыру, яшьләрнең үзмәшгульлегенә ярдәм итү стимуллаштыру факторы булып тора. Моннан тыш, яшьләр арасында социаль тискәре күренешләрне профилактикалау дәүләт яшьләр сәясәтенең өстенлекле юнәлеше булып тора, наркоманлык, күзәтүчесезлек һәм хокук бозуларны профилактикалау, толерантлык формалаштыру, яшьләр арасында суицидларны профилактикалау, белгечләр, ата-аналар белән эшне оештыру, тикшеренү эше, ведомствоара хезмәттәшлек кебек мөһим юнәлешләр гамәлгә ашырыла.

Шулай итеп, бүген Яр Чаллы шәһәрендә яшьләр сәясәте, шәһәрнең социаль сәясәтендә өстенлекле юнәлешләрнең берсе буларак, системалы һәм тотрыкли хәрактерга ия, яшь буынның үсешенә һәм аның проблемаларын хәл итүгә актив ярдәм итә.

Әмма шәһәрдә бу өлкәдә кайбер проблемалар да бар, алар арасында түбәндәгеләрне аерып күрсәтергә мөмкин:

1) яшьләр сәясәте инфраструктурасы жәмгыятын куйган таләпләрдән һәм яшьләрнең ихтыяжларыннан калыша;

2) талантлы яшьләр Россиянең эре шәһәрләренең һәм чит илләрнең югары уку йортларында белем алышын китә һәм, шуның нәтижәсендә буларак, шәһәрдә югары квалификацияле кадрлар саны кими;

3) яшьләрнең шәһәрнең социаль тормышына интеграцияләү һәм килгән яшьләрне яңа шартларга җайлаштыру проблемаларының булуы;

4) балигъ булмаганнар һәм яшыләр арасында жинаячелекнең арту тенденциясе кабат барлыкка килү.

Программада тәкъдим ителгән чаралар югарыда күрсәтелгән проблемаларны хәл итәргә ярдәм итә.

3 бүлек. Программаның максаты һәм бурычлары

Программаның төп максаты – яшыләрне социализацияләү һәм үз-үзләрен нәтижәле реализацияләү өчен кирәkle шартлар тудыру, бу шартларны ресурслар белән тәэммин итү һәм яшыләрне социаль яклau өчен гарантияләр булдыру.

Әлеге максатка ирешү өчен программа түбәндәге бурычларны тормышка ашырырга тиеш:

- 1) балаларның, яшүсмерләрнең һәм яшыләрнең ялын оештыру;
- 2) яшүсмерләрнең һәм яшыләрнең үз-үзләрен асоциаль һәм деструктив тотышларын профилактикалауга, социаль куркыныч хәлдә булган балаларга һәм яшыләргә ярдәм итүгә юнәлдерелгән чаралар оештыру;
- 3) мәгълүмати һәм психологик ярдәм күрсәтү, шул исәптән телефон аша;
- 4) талантлы һәм инициативалы яшыләрне үстерү системасын формалаштыруга, яшүсмерләрнең һәм яшыләрнең үз мөмкинлекләрен тормышка ашыру өчен шартлар тудыруга, яшүсмерләрнең һәм яшыләрнең иҗади, һөнәри, интеллектуаль потенциалын үстерүгә юнәлдерелгән яшыләр сәясәте өлкәсендә чаралар оештыру;
- 5) яшыләрне гражданлык һәм патриотик тәрбияләүгә, яшыләр арасында толерантлык тәрбияләүгә, яшыләр арасында хокукый, мәдәни һәм әхлакый кыйммәтләр формалаштыруга юнәлдерелгән яшыләр сәясәте өлкәсендә чаралар оештыру;
- 6) яшыләрне инновацион, эшмәкәрлек, ирекле эшчәнлеккә жәлеп итүгә, шулай ук яшыләрнең граждан активлыгын үстерүгә һәм сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга юнәлдерелгән яшыләр сәясәте өлкәсендә чаралар оештыру;
- 7) яшүсмерләрдә һәм яшыләрдә эшмәкәрлек күнекмәләрен формалаштыру максатында вакытлыча эшкә урнашуны оештыру һәм эшмәкәрлек нигезләренә практик өйрәтүне оештыруга ярдәм күрсәтү;
- 8) Яр Чаллы шәһәрендә дәүләт яшыләр сәясәте активистларының кадрлар резервына ярдәм итү һәм аны үстерү.

4 бүлек. Программаны тормышка ашыру сроклары һәм этаплары

Программаны тормышка ашыру өч елга исәпләнгән – 2020-2022 еллар.

5 бүлек. Программаны ресурслар белән тәэммин итү

2020-2022 елларга Программаны финанслау күләме 406932,58 мен сүм.

Программаны финанслау чыганагы булып Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлеке бюджеты тора.

Барлык чорга 406932,58 мең сум, шул исәптән Программаны тормышка ашыру елларына бүлеп:

2020 ел – 136 580,23 мең сум, 2021 ел – 135 117,76 мең сум, 2022 ел – 135 234,59 мең сум.

Финанслау күләме прогноз характерында һәм аңа агымдагы финанс елына һәм план чорына Яр Чаллы шәһәре бюджеты проектын формалаштырганда төгәллек кертелергә тиеш.

6 бүлек. Программа чарапары системасы

Программа чарапары яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының хезмәт күрсәтүләр һәм хезмәтләр база (тармак) исемлеге, норматив документлары нигезендә билгеләнгән.

Программа чарапары системасы түбәндәге юнәлешләр буенча эшләрне берләштерә:

1) яшүсмерләрнең һәм яшьләрнең үз-үзләрен асоциаль һәм деструктив тотышларын профилактикалауга, социаль куркыныч хәлдә булган балаларга һәм яшьләргә ярдәм итүгә юнәлдерелгән чарапар оештыру;

2) яшьләр сәясәте өлкәсендә талантлы һәм инициативалы яшьләрне үстерүү системасын формалаштыруга, яшүсмерләргә һәм яшьләргә үз-үзләрен реализацияләү өчен шартлар тудыруга, иҗади, һөнәри, интеллектуаль потенциалларын үстерүгә юнәлдерелгән чарапар оештыру;

3) яшьләр сәясәте өлкәсендә яшьләрдә гражданлык һәм патриотик хисләр тәрбияләүгә, яшьләр арасында толерантлык тәрбияләүгә, хокукый, мәдәни һәм әхлакый кыйммәтләрне формалаштыруга юнәлдерелгән чарапар оештыру;

4) яшьләр сәясәте өлкәсендә яшьләрне инновацион, эшмәкәрлек, иреклелек (волонтерлык) һәм башка социаль әһәмияткә ия эшчәнлеккә җәлеп итүгә, шулай ук яшьләрнең гражданлык активлыгын үстерүгә һәм сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга, шулай ук яшьләрнең белем алулары өчен шартлар тудыруга юнәлдерелгән чарапар оештыру;

5) яшьләргә үсү өчен өчен уңайлы мәгълүмат кыры формалаштыру, дәүләт структуралары, ижтимагый берләшмәләр һәм яшьләр арасында кире злемтә механизминарын булдыру, шулай ук яшьләргә патриотик һәм гражданлык тәрбиясе бирү өчен мәгълүмати инфраструктураны куллануның нәтижәлелеген арттыру;

6) яшь гайләләр өчен уңай шартлар тудыру һәм гайлә күltурасы кыйммәтләрен һәм уңышлы яшь гайлә образын формалаштыруга юнәлдерелгән чарапар оештыру, яшь гайләләргә һәрьяклап ярдәм итү;

7) сәламәт яшәү рәвеше кыйммәтләрен формалаштыру, яшьләрнең физик үсеше өчен шартлар тудыру, экологик культура формалаштыру, шулай ук яшьләрнең тормыш иминлелеге күltурасы дәрәжәсен күтәрү.

7 бүлек. Нәтижәлелекне бәяләү индикаторлары

Программаны тормышка ашыруның сан күрсәткече булып нәтижәлелек индикаторлары белән үлчәнә торган максатка ирешү тора:

Т/С	Күрсәткечләрнең исеме	Хисап формуласы	Чыганак
1.	Яшьләрнең гомуми санына карата яшьләр сәясәте муниципаль учреждениеләре эшчәнлегенә жәлеп ителгән 14 яштән 30 яшькә кадәрге яшьләрнең саны, %	$C = \frac{C_1 \times 100\%}{C_2}$ монда C_1 - яшьләр сәясәте муниципаль учреждениеләре эшчәнлегенә жәлеп ителгән кешеләр саны C_2 – Яр Чаллы шәһәрендә 14 яштән 30 яшькә кадәрге яшьләрнең гомуми саны	Яшьләр сәясәте муниципаль учреждениеләренең эшчәнлеге турында хисап

8 бүлек. Программаны тормышка ашыруның нәтижәлелеген бәяләү

Программа 2020-2022 елларга муниципаль яшьләр программысы чараларына жәлеп ителгән 14 яштән 30 яшькә кадәрге яшьләрнең санын Яр Чаллы шәһәрендәге яшьләрнең гомуми санына карата 76,5 % дәрәҗәсендә сакларга мөмкинлек бирәчәк. Программада куелган максатны үтәүгә ирешүне характерлаучы сыйфат күрсәткечләре булып түбәндәгеләр тора:

1) яшьләр сәясәте муниципаль учреждениеләре эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча чараларны үтәү проценты – 90% тан ким түгел;

2) яшүсмерләр hәм яшьләрнең үз-үзләрен асоциаль hәм деструктив тотышларын профилактикалауга юнәлдерелгән чаралар санын арттыру, аларда катнашучы балалар hәм яшьләр санын 20 мең кешегә кадәр житкерүгә исәпләп;

3) яшьләр сәясәте өлкәсендә югары белемле кадрлар өлешен арттыру - хезмәткәрләрнең гомуми саныннан 90% ка кадәр;

4) конкурс чараларында катнашучы балалар hәм яшьләр санын арттыру-база чорыннан 5% ка;

5) чараларда катнашучы үзгә социаль төркемдәге балалар hәм яшьләр санын 300 кешегә кадәр арттыру;

6) ирекле эшчәнлектә катнашучы яшьләр санын арттыру - база чорыннан 5% ка.

Программаны практик тормышка ашыру түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

- 1) шәһәрнең уңай социаль-икътисадый үзгәрешләрендә яшьләрнең ролен арттыру;
- 2) яшь гайлә институтын ныгыту, яшьләрнең торак-көнкүреш шартларын яхширу;
- 3) хезмәт базарында яшьләрнең конкурентлыкка сәләтлелеген арттыру, яшьләрне эш белән тәэммин итү һәм һөнәри юнәлеш бирү;
- 4) яшьләр арасында жинаятычелек, наркомания, эчкечелек һәм экстремизм кебек тискәре (социаль куркыныч) күренешләрнең дәрәҗәсен киметү;
- 5) программаларны, проектларны һәм клуб берләшмәләрен гамәлгә ашыру юлы белән муниципаль учреждениеләрнең күп профильлелеген саклап калу һәм үстерү;
- 6) телефоннан шалтыратуларны өзлексез эшкәртүне оештыру, көчләү яисә башка авыр тормыш хәлендә калган яшүсмерләргә һәм яшьләргә ашыгыч психологик ярдәм күрсәтү;
- 7) талантлы һәм сәләтле яшьләрне ачыклау һәм аларга ярдәм итүгә юнәлдерелгән чаралар үткәрү;
- 8) яшьләрнең интеллектуаль, әхлакый һәм ижади потенциалын арттыру, милли үзаңын, гражданлык һәм патриотизмын үстерү;
- 9) яшьләр ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегендә катнашучы яшьләрнең санын саклап калу;
- 10) яшь гражданнар өчен мәгълүмати хезмәтләрне киңәйтү;
- 11) яшьләрнең эшлекле активлыгын һәм булдыклыгын үстерү; яңа эш башлаучы эшмәкәрләргә бизнесны аякка бастырырга ярдәм итү һәм мәгълүмати ярдәм күрсәтү;
- 12) шәһәр яшьләренең гражданлык үсеше һәм үз-үзләрен социаль реализацияләү өчен уңайлы шартлар тудыру;
- 13) шәһәр предприятиеләрендә, оешмаларында һәм учреждениеләрендә яшьләр белән эшләүче структураларны үстерү.

Программаны тормышка ашыруның нәтижәлелеге күрсәткече булып яшьләрнең жәмғыятын тәге социаль-икътисадый хәлен яхширу, яшьләр арасында социаль-тискәре күренешләрне киметү тора.

9 үйлек. Максаттар, бурыштар, негизгелерде баялған индикаторлардың 2020-2022 елдарга мүнхндағы яшълер программасын қарадап биенча финансдау

Бүрчтүүк исеме	Төп чараларның исеме	Ахырты натижэларне бэрлеңген индиқаторлары, Улчук берамтектаре	Башкарчылар	Индиқаторларның зурлыгы				Финанслау, финанс чыганагыны курсөтөп, мөн сүм			
				2019 база	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2021
Максаттын иسمе: Яшьлөрдө социализациялеу үем аларга үзүүлпөндөн нәтижелө реализациялеу өчен кирекле маддилор туягуу	2020-2022-жылдарда муниципаль яшьлөр программасы чараларына жетел жетелгэн	76,5	76,5	76,5	76,5	-	-	Муниципаль бюджет			
Балаларнын, яшьлөрдөн 30-жылдык кадрларга яшьлөрнен саны, %	Программалар, проектлар, саны берамдек	«Заман» ЯУ «МАУ» «Нур» ЯУ «МАУ» «Орион» ЯУ «МАУ» «Шатыр» ЯУ «МАУ» «Яшүүсмөр» яшьлөр урныны буенча Я(Я)КУ «МАУ» «Яр Чаллы СХОО» НАУ МБУ «Форпост» ЖТСБЯ(С)Ф Узеге» МБУ	7	7	7	7	127202,57	127317,1	127433,93	-	-
Балаларнын, яшьлөрдөн 30-жылдык кадрларга яшьлөрнен саны, %	Яшьлөрдөң оңай программалар, проектларнын тормышка ашыры яшүүсмөлдөрдөн яшьлөрдөң оңайлын оңайтыру	«Диалог» БНЯППЛЯ « МБУ	77	10	10	10					
Түгөрекшүүр, секиндер, эмгендөлөнөн оңайтыру	Түгөрекшүүр, секиндер, саны, берамдек	«Заман» ЯУ «МАУ» «Нур» ЯУ «МАУ» «Орион» ЯУ «МАУ» «Шатыр» ЯУ «МАУ» «Яшүүсмөр» яшьлөр урныны буенча Я(Я)КУ «МАУ»	-	9	9	9					

	Шөгілділәнүчелер саны, кеше	«Заман» ЯУ» МАУ «Нур» ЯУ» МАУ «Орион» ЯУ» МАУ «Шатлық» ЯУ» МАУ «Яшұсмер» ішәү урыны буенча Я(Я)КУ» МАУ	- - - - -	400 290 45 150 2400	400 290 45 150 2400
	Ижтимагый берлашмалар саны, берәмлек	«Заман» ЯУ» МАУ «Нур» ЯУ» МАУ «Орион» ЯУ» МАУ «Шатлық» ЯУ» МАУ «Яшұсмер» ішәү урыны буенча Я(Я)КУ» МАУ	- - - - -	2 7 9 2 2	2 7 9 2 2
Эшчәнлекне оештыру һам яшьлер ижтимагый берлашмаларенә ярдәм курсату	Шөгілділәнүчелер саны, кеше	«Заман» ЯУ» МАУ «Нур» ЯУ» МАУ «Орион» ЯУ» МАУ «Шатлық» ЯУ» МАУ «Яшұсмер» ішәү урыны буенча Я(Я)КУ» МАУ	- - - - -	40 232 180 30 70	40 232 180 30 70
Яшьлер сяяете учреждениеләре нен башка ял эшчәнлеге	Чаралар саны, берәмлек	«Заман» ЯУ» МАУ «Нур» ЯУ» МАУ «Орион» ЯУ» МАУ «Шатлық» ЯУ» МАУ «Яшұсмер» ішәү урыны буенча Я(Я)КУ» МАУ	- - - - -	35 33 65 20 70	35 33 65 20 70
	Катнашучылар саны, кеше	«Заман» ЯУ» МАУ «Нур» ЯУ» МАУ «Орион» ЯУ» МАУ «Шатлық» ЯУ» МАУ «Яшұсмер» ішәү урыны буенча Я(Я)КУ» МАУ	- - - - -	6000 2793 3200 600 8000	6000 2793 3200 600 8000

нам яшъларнен ижади, бенефициенттеги мониторинглар саны, беремлек	бераимлек Уткарелген мониторинглар саны, беремлек Эш нәтижәләре буенча төзелгән хисаплар саны, беремлек	«Шатлык» ЯУ» МАУ	-	1	1	1
		«Заман» ЯУ» МАУ	-	2	2	2
		«Нур» ЯУ» МАУ	-	5	5	5
		«Орион» ЯУ» МАУ	-	2	2	2
		«Шатлык» ЯУ» МАУ	-	2	2	2
		«Заман» ЯУ» МАУ	-	66	66	66
		«Нур» ЯУ» МАУ	-	50	50	50
		«Орион» ЯУ» МАУ	-	15	15	15
		«Шатлык» ЯУ» МАУ	-	40	40	40
		Чаралар саны, бераимлек	«Заман» ЯУ» МАУ	-	36	36
Яшъләрне гражданлык нам практик тарбияләт, яшълар арасында толерантлык тарбияләтү, яшълар арасында ашыры ашыры яшъләр арасында хокукий, мәдени һәм эхлакый кыймимләр форматтый га	янадәрелгән яшълар сәясәте өлкәсендә чаралар оештыру	«Нур» ЯУ» МАУ	-	49	49	49
		«Орион» ЯУ» МАУ	-	15	15	15
		«Шатлык» ЯУ» МАУ	-	50	50	50
		«Форпост» ЖТСБЯ(С)Ф Узаге» МБУ	-	116	116	116
		Жыелган һам эшкертелгән статистик Мағълуматлар саны, беремлек	«Заман» ЯУ» МАУ	-	37	37
		«Нур» ЯУ» МАУ	-	49	49	49
		«Орион» ЯУ» МАУ	-	1	1	1
		«Шатлык» ЯУ» МАУ	-	50	50	50
		«Форпост» ЖТСБЯ(С)Ф Узаге» МБУ	-	116	116	116
		Уткарелген мониторинглар саны, беремлек	«Заман» ЯУ» МАУ	-	1	1

Н.И. Галиева

Башкарма комитет Аппараты
Житакчесе урынбасары,
Эш көзтүлдөр алтып бару идарәсө баштыйы

